

A decorative frame with a skull at the top center and a skull and crossed bones at the bottom center. Two skeletons wearing crowns and holding spears stand on either side of the text. The frame is ornate with scrollwork.

Franc Kafka

PREOBRAŽAJ

Prevod sa nemačkog
Milica Perić

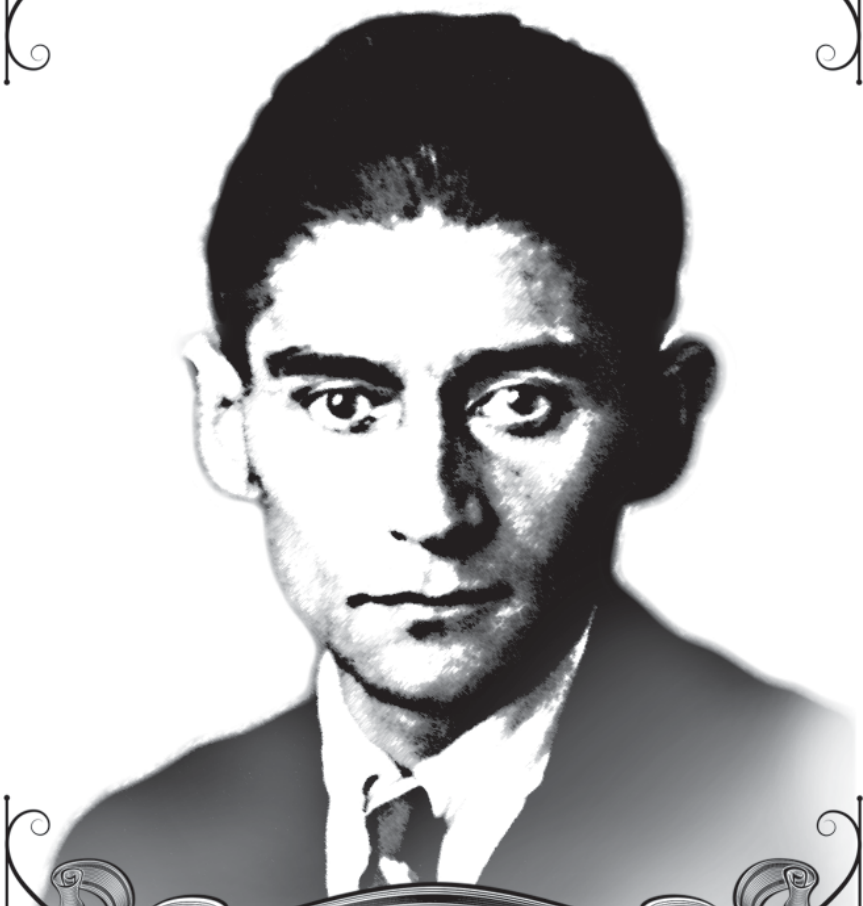
OTVORENA KNJIGA
BEOGRAD 2022.

Naslov originala:
Franz Kafka
DIE VERWANDLUNG

Prevod:
Milica Perić

Translation Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

FRANC KAFKA

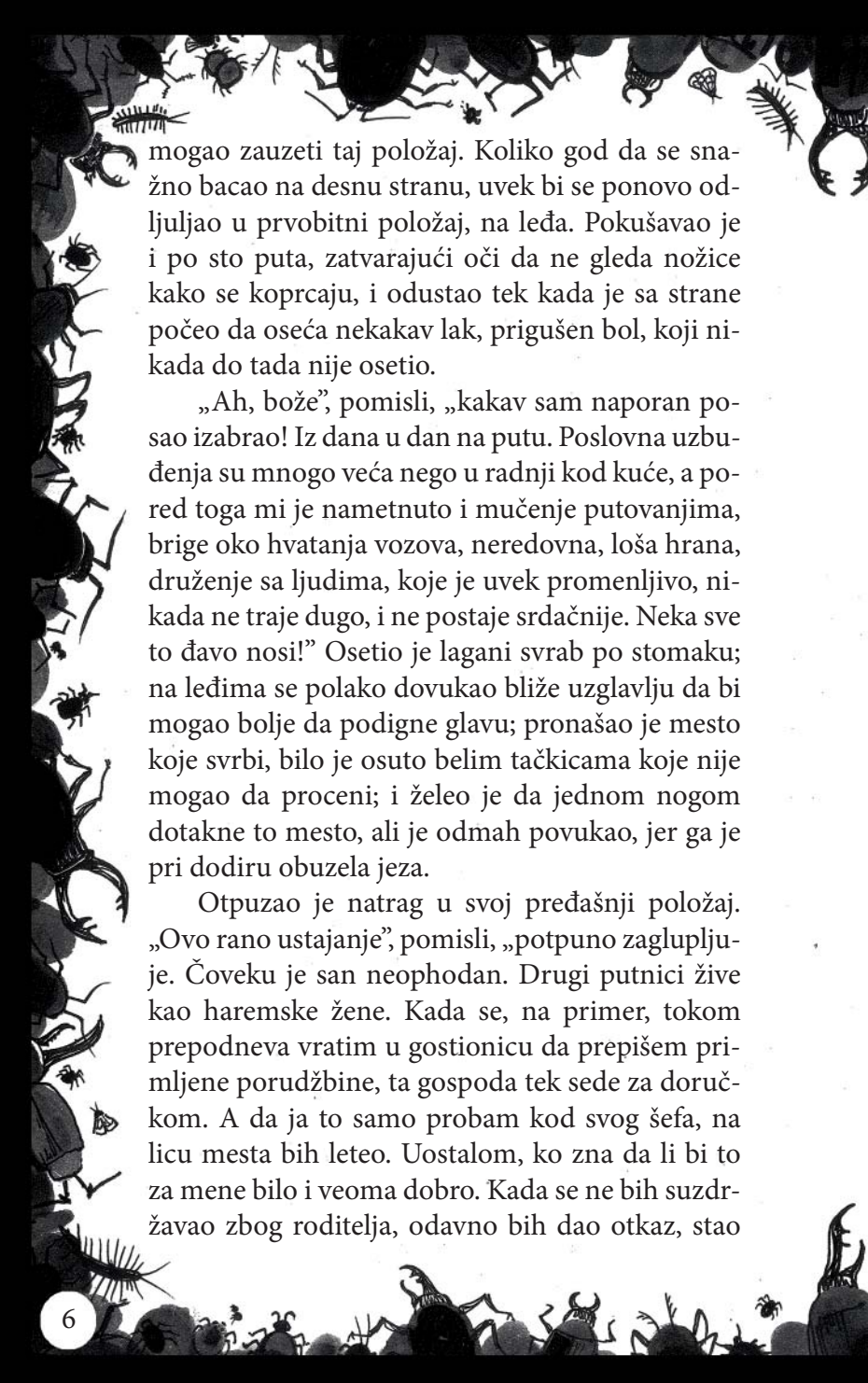

I

Kada se Gregor Samsa jednog jutra probudio iz nemirnih snova, primetio je da se u svom krevetu pretvorio u ogromnu bubu. Ležao je na svojim pancirski tvrdim leđima i video, kada je malo podigao glavu, svoj nadsvođeni, smeđi, lučnim ukrućenjima razdeljeni stomak, na čijoj se visini pokrivač, koji samo što nije skliznuo na pod, još jedva držao. Njegove brojne, u poređenju sa obimom njegovog tela jadne, mršave nožice, bespomoćno su mu treperile pred očima.

„Šta se to sa mnom dogodilo?“, pomisli. To nije bio san. Njegova soba, prava, samo nešto premala ljudska soba, mirovala je između četiri dobro poznata zida. Iznad stola, na kojem je bila raširena raspakovana kolekcija uzoraka tkanina – Samsa je bio trgovački putnik – visila je slika koju je skoro izrezao iz nekog ilustrovanog časopisa i stavio u lep, pozlaćen okvir. Predstavljala je damu koja je, sa krznenim šeširom i boom, sedela uspravno i dizala prema posmatraču teški krzneni muf, u kojem joj je nestala čitava podlaktica.

Gregorov pogled usmeri se potom ka prozoru, a tmurno vreme – čule su se kišne kapi kako dobiju po prozorskom limu – činilo ga je sasvim melanholičnim. „Kako bi bilo da odspavam još malo i zaboravim na sve ludorije?“, pomisli, ali to je bilo sasvim neizvodljivo, jer je navikao da spava na desnoj strani, a u svom sadašnjem stanju nije

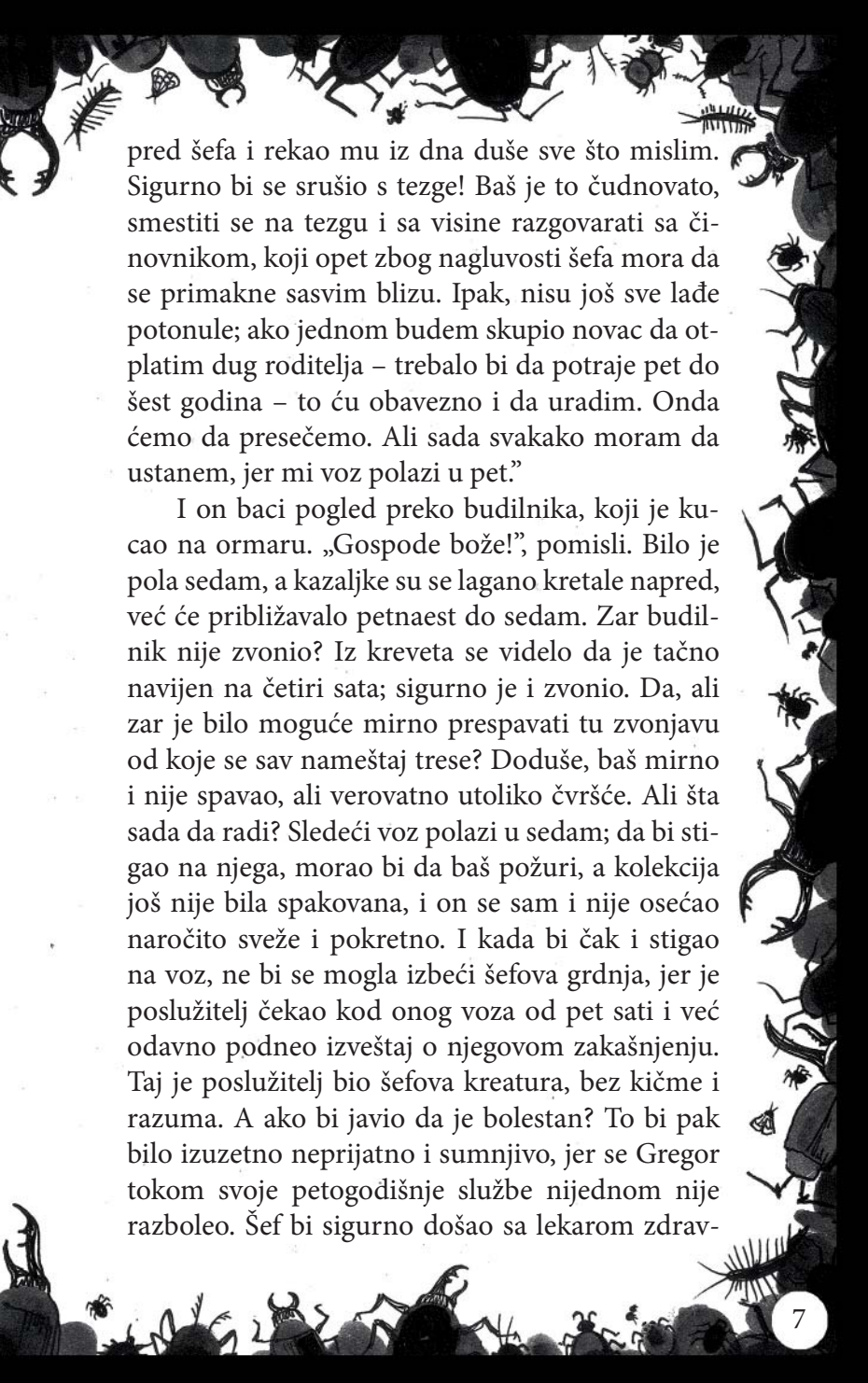

mogao zauzeti taj položaj. Koliko god da se snažno bacao na desnu stranu, uvek bi se ponovo od-ljuljao u prvobitni položaj, na leđa. Pokušavao je i po sto puta, zatvarajući oči da ne gleda nožice kako se koprcaju, i odustao tek kada je sa strane počeo da oseća nekakav lak, prigušen bol, koji ni-kada do tada nije osetio.

„Ah, bože”, pomisli, „kakav sam naporan po-sao izabrao! Iz dana u dan na putu. Poslovna uzbud-đenja su mnogo veća nego u radnji kod kuće, a po-red toga mi je nametnuto i mučenje putovanjima, brige oko hvatanja vozova, neredovna, loša hrana, druženje sa ljudima, koje je uvek promenljivo, ni-kada ne traje dugo, i ne postaje srdačnije. Neka sve to đavo nosi!” Osetio je lagani svrab po stomaku; na leđima se polako dovukao bliže uzglavlju da bi mogao bolje da podigne glavu; pronašao je mesto koje svrbi, bilo je osuto belim tačkicama koje nije mogao da proceni; i želeo je da jednom nogom dotakne to mesto, ali je odmah povukao, jer ga je pri dodiru obuzela jeza.

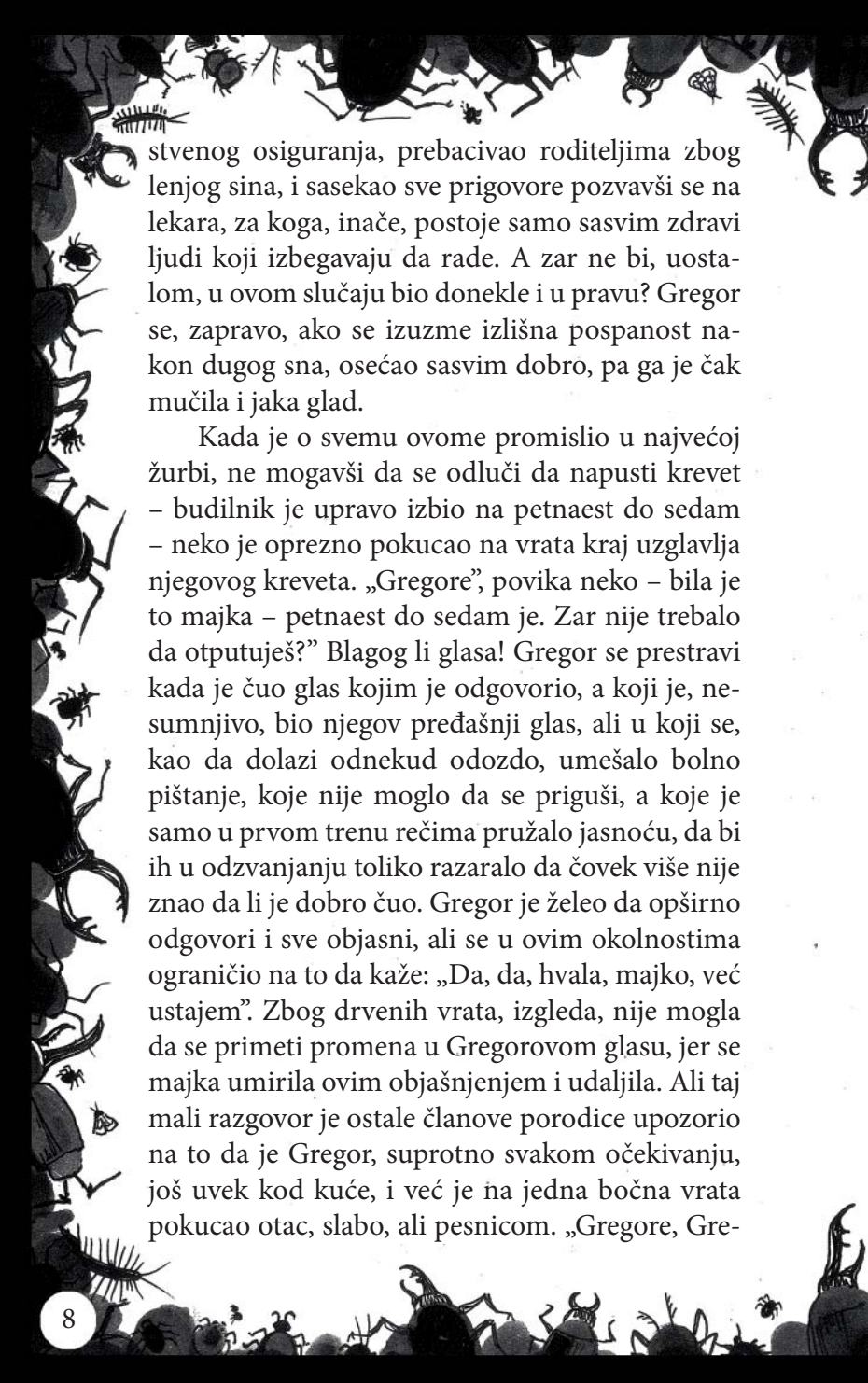
Otpuzao je natrag u svoj pređašnji položaj. „Ovo rano ustajanje”, pomisli, „potpuno zagluplju-je. Čoveku je san neophodan. Drugi putnici žive kao haremske žene. Kada se, na primer, tokom prepodneva vratim u gostionicu da prepisem pri-mljene porudžbine, ta gospoda tek sede za doruč-kom. A da ja to samo probam kod svog šefa, na licu mesta bih leteo. Uostalom, ko zna da li bi to za mene bilo i veoma dobro. Kada se ne bih suzdr-žavao zbog roditelja, odavno bih dao otkaz, stao

pred šefa i rekao mu iz dna duše sve što mislim. Sigurno bi se srušio s tezge! Baš je to čudnovato, smestiti se na tezgu i sa visine razgovarati sa činovnikom, koji opet zbog nagluposti šefa mora da se primakne sasvim blizu. Ipak, nisu još sve lađe potonule; ako jednom budem skupio novac da otplatim dug roditelja – trebalo bi da potraje pet do šest godina – to ću obavezno i da uradim. Onda ćemo da presečemo. Ali sada svakako moram da ustanem, jer mi voz polazi u pet.”

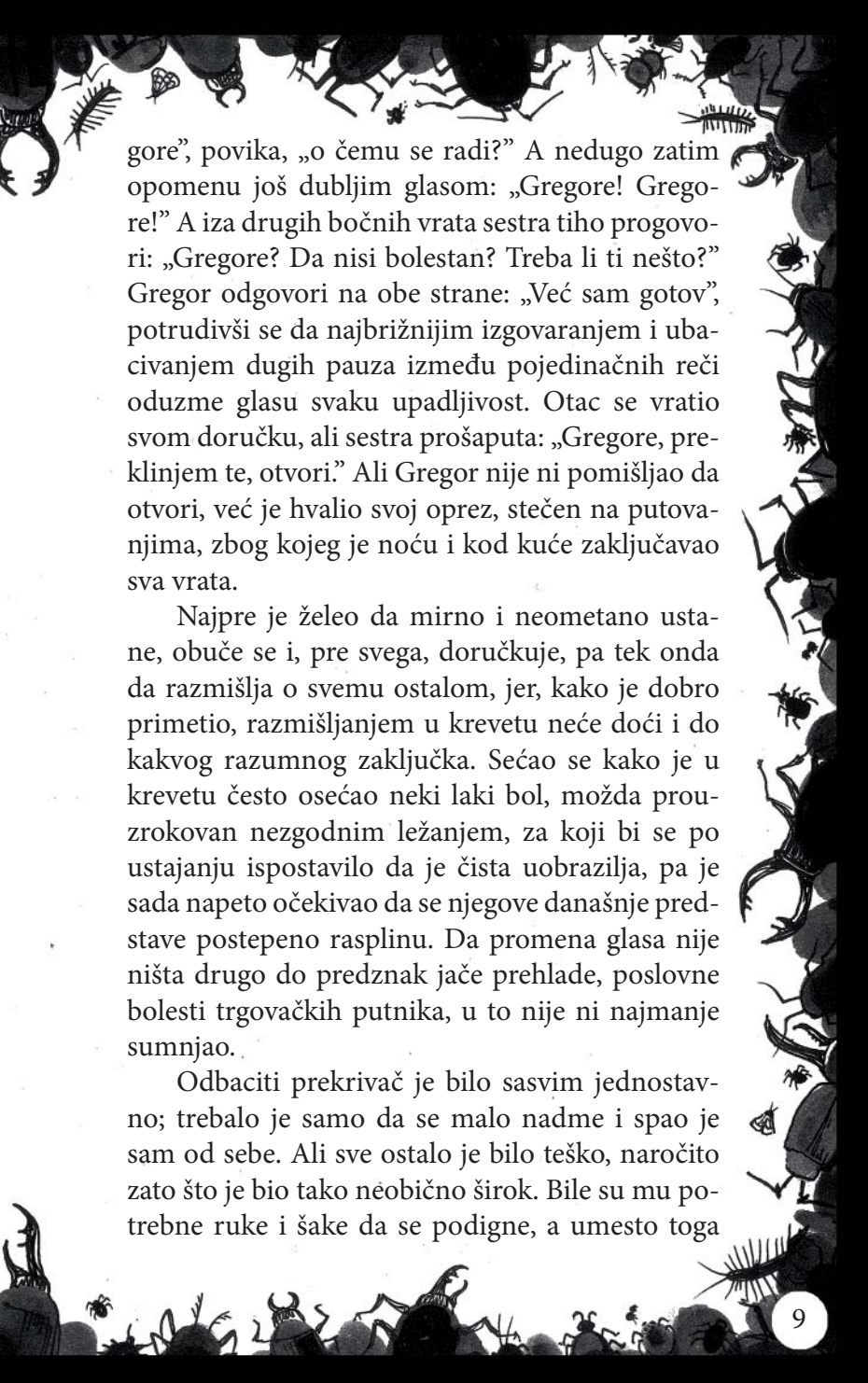
I on baci pogled preko budilnika, koji je kucao na ormaru. „Gospode bože!”, pomisli. Bilo je pola sedam, a kazaljke su se lagano kretale napred, već će približavalo petnaest do sedam. Zar budilnik nije zvonio? Iz kreveta se videlo da je tačno navijen na četiri sata; sigurno je i zvonio. Da, ali zar je bilo moguće mirno prespavati tu zvonjavu od koje se sav nameštaj trese? Doduše, baš mirno i nije spavao, ali verovatno utoliko čvršće. Ali šta sada da radi? Sledeći voz polazi u sedam; da bi stigao na njega, morao bi da baš požuri, a kolekcija još nije bila spakovana, i on se sam i nije osećao naročito sveže i pokretno. I kada bi čak i stigao na voz, ne bi se mogla izbeći šefova grdnja, jer je poslužitelj čekao kod onog voza od pet sati i već odavno podneo izveštaj o njegovom zakašnjenju. Taj je poslužitelj bio šefova kreatura, bez kičme i razuma. A ako bi javio da je bolestan? To bi pak bilo izuzetno neprijatno i sumnjivo, jer se Gregor tokom svoje petogodišnje službe nijednom nije razboleo. Šef bi sigurno došao sa lekarom zdrav-

stvenog osiguranja, prebacivao roditeljima zbog lenjog sina, i sasekao sve prigovore pozvavši se na lekara, za koga, inače, postoje samo sasvim zdravi ljudi koji izbegavaju da rade. A zar ne bi, uostalom, u ovom slučaju bio donekle i u pravu? Gregor se, zapravo, ako se izuzme izlišna pospanost nakon dugog sna, osećao sasvim dobro, pa ga je čak mučila i jaka glad.

Kada je o svemu ovome promislio u najvećoj žurbi, ne mogavši da se odluči da napusti krevet – budilnik je upravo izbio na petnaest do sedam – neko je oprezno pokucao na vrata kraj uzglavlja njegovog kreveta. „Gregore”, povika neko – bila je to majka – petnaest do sedam je. Zar nije trebalo da otputuješ?” Blagog li glasa! Gregor se prestravi kada je čuo glas kojim je odgovorio, a koji je, nesumnjivo, bio njegov pređašnji glas, ali u koji se, kao da dolazi odnekud odozdo, umešalo bolno pištanje, koje nije moglo da se priguši, a koje je samo u prvom trenu rečima pružalo jasnoću, da bi ih u odzvanjanju toliko razaralo da čovek više nije znao da li je dobro čuo. Gregor je želeo da opširno odgovori i sve objasni, ali se u ovim okolnostima ograničio na to da kaže: „Da, da, hvala, majko, već ustajem”. Zbog drvenih vrata, izgleda, nije mogla da se primeti promena u Gregorovom glasu, jer se majka umirila ovim objašnjenjem i udaljila. Ali taj mali razgovor je ostale članove porodice upozorio na to da je Gregor, suprotno svakom očekivanju, još uvek kod kuće, i već je na jedna bočna vrata pokucao otac, slabo, ali pesnicom. „Gregore, Gre-

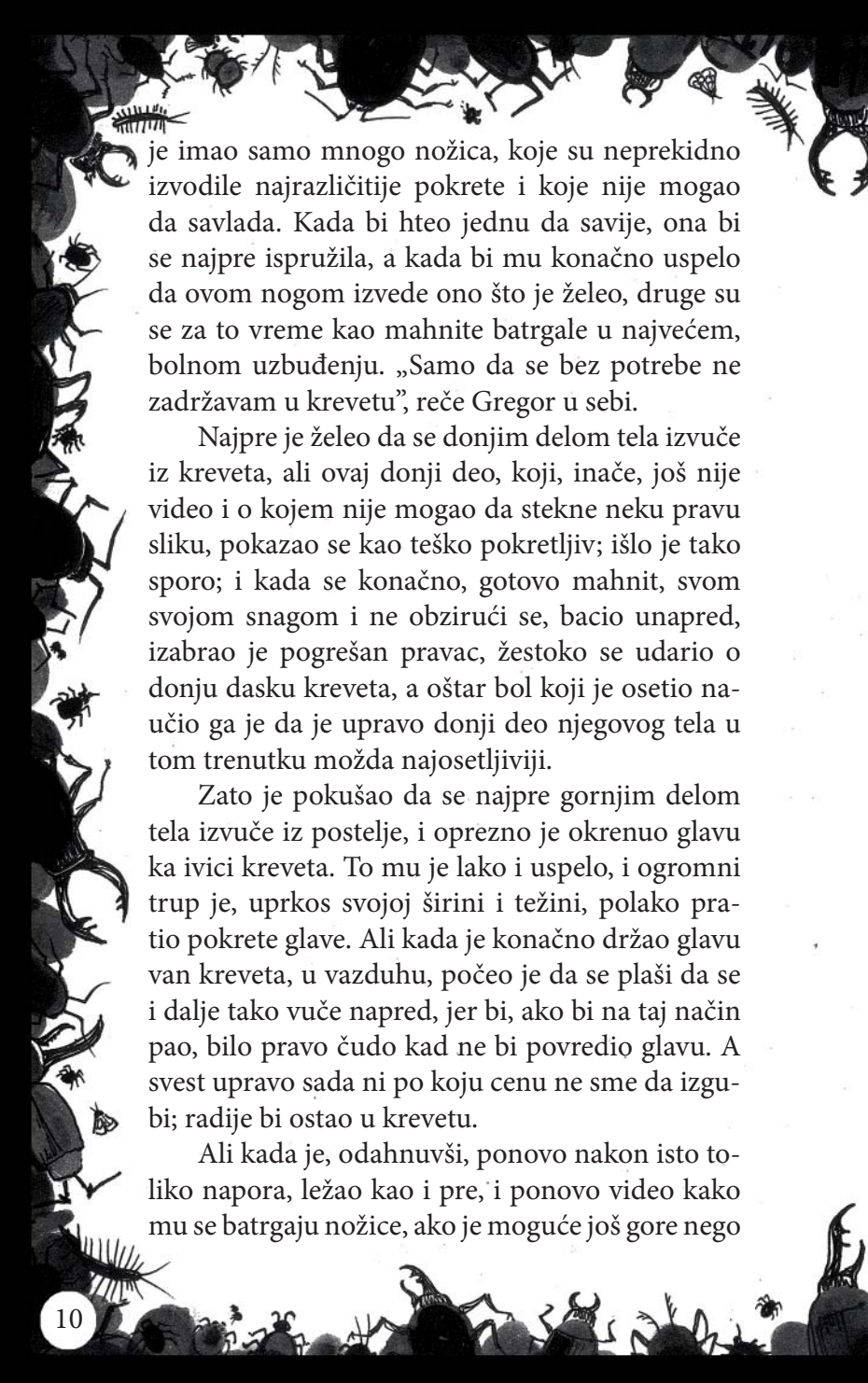

gore”, povika, „o čemu se radi?” A nedugo zatim opomenu još dubljim glasom: „Gregore! Gregore!” A iza drugih bočnih vrata sestra tiho progovori: „Gregore? Da nisi bolestan? Treba li ti nešto?” Gregor odgovori na obe strane: „Već sam gotov”, potrudivši se da najbrižnijim izgovaranjem i ubacivanjem dugih pauza između pojedinačnih reči oduzme glasu svaku upadljivost. Otac se vratio svom doručku, ali sestra prošaputa: „Gregore, preklinjem te, otvori.” Ali Gregor nije ni pomišljao da otvori, već je hvalio svoj oprez, stečen na putovanjima, zbog kojeg je noću i kod kuće zaključavao sva vrata.

Najpre je želeo da mirno i neometano ustane, obuče se i, pre svega, doručkuje, pa tek onda da razmišlja o svemu ostalom, jer, kako je dobro primetio, razmišljanjem u krevetu neće doći i do kakvog razumnog zaključka. Sećao se kako je u krevetu često osećao neki laki bol, možda prouzrokovan nezgodnim ležanjem, za koji bi se po ustajanju ispostavilo da je čista uobrazilja, pa je sada napeto očekivao da se njegove današnje predstave postepeno rasplinu. Da promena glasa nije ništa drugo do predznak jače prehlade, poslovne bolesti trgovačkih putnika, u to nije ni najmanje sumnjao.

Odbaciti prekrivač je bilo sasvim jednostavno; trebalo je samo da se malo nadme i spao je sam od sebe. Ali sve ostalo je bilo teško, naročito zato što je bio tako neobično širok. Bile su mu potrebne ruke i šake da se podigne, a umesto toga

je imao samo mnogo nožica, koje su neprekidno izvodile najrazličitije pokrete i koje nije mogao da savlada. Kada bi hteo jednu da savije, ona bi se najpre ispružila, a kada bi mu konačno uspjelo da ovom nogom izvede ono što je želeo, druge su se za to vreme kao mahnite batrgale u najvećem, bolnom uzbuđenju. „Samo da se bez potrebe ne zadržavam u krevetu”, reče Gregor u sebi.

Najpre je želeo da se donjim delom tela izvuče iz kreveta, ali ovaj donji deo, koji, inače, još nije video i o kojem nije mogao da stekne neku pravu sliku, pokazao se kao teško pokretljiv; išlo je tako sporo; i kada se konačno, gotovo mahnit, svom svojom snagom i ne obzirući se, bacio unapred, izabrao je pogrešan pravac, žestoko se udario o donju dasku kreveta, a oštar bol koji je osenio naučio ga je da je upravo donji deo njegovog tela u tom trenutku možda najosetljiviji.

Zato je pokušao da se najpre gornjim delom tela izvuče iz postelje, i oprezno je okrenuo glavu ka ivici kreveta. To mu je lako i uspjelo, i ogromni trup je, uprkos svojoj širini i težini, polako pratio pokrete glave. Ali kada je konačno držao glavu van kreveta, u vazduhu, počeo je da se plaši da se i dalje tako vuče napred, jer bi, ako bi na taj način pao, bilo pravo čudo kad ne bi povredio glavu. A svest upravo sada ni po koju cenu ne sme da izgubi; radije bi ostao u krevetu.

Ali kada je, odahnuvši, ponovo nakon isto toliko napora, ležao kao i pre, i ponovo video kako mu se batrgaju nožice, ako je moguće još gore nego